

Lundens jubilæum. For 125 år siden del II:

For 125 år siden:

Hjemmeholdets

norske koldblodstravere Fix, Lilledølen og Gil Blas – og sjællandske Lotte

Af Lars Donatzky

Det var en broget samling heste, man rådede over til premieren på Lundens travløb i 1891. Et halvt århundrede forinden havde teoretikerne talt varmt for at forædle de danske landracer med fuldblodet, så man på den måde kunne skabe en relativt stor, hurtig, udholdende og stabil køre/travhest.

Men den var model var bønderne ikke så meget for. Måske fordi fuldblodet tilhørte kongen og adelen, måske fordi der var modstand mod alt det engelske efter Københavns bombardement og 'tyveriet' af flåden i begyndelsen af århundredet. Bønderne arbejdede videre med landracerne på deres egen måde.

Norske Gil Blas ankommer til banen med generalkonsul Hans Chr. 'Silkowitz' Hansen og frue i en gig i 1891. Nogle timer senere blev hesten forspændt en sulky til væddeløbet.

Og da ideen om travkonkurrencer 'genopstod' på Eremitagesletten i Dyrehaven og derefter på Lyngbyvejens bane i 1885, var de fleste aldeles ligeglade med de teoretiske overvejelser og med avlens fremtid. Her handlede det blot om at få fat i nogle heste, der kunne trave hurtigt. Herregud, det gjaldt jo om at vinde nu og her, det var jo ingen skønhedskonkurrence, og der var ingen krav til størrelse. Argumentet om 'skønhedskonkurrencen' er vistnok brugt adskillige gange siden.

Jacob Meyer udviklede den norske fjordhest

Proprietær V. Riise fra Charlotttegård pr. Hedehusene og generalkonsul Hans Chr. 'Silkowitz' Hansen fra København var to af de bestyrelsesmedlemmer, der havde købt norsk de foregående år. Riise ejede Fix og Lilledølen, 'Silkowitz' ejede Gil Blas.

Hestene havde haft enorm succes på Lyngbyvejen i de foregående to år. Lilledølen var champion 1889 med indtjening på 1600 kr., mens 'pengelisten' i 1890 så således ud: Fix var champion med 1.775 kr., russiske Nano var næstbedst med 1.425 kr. og Lilledølen tredjebedst med 1025 kr. ud af en samlet præmiesum på 19.050 kr. Her skal ganges med 70 for at få det op til nutiden, og derfor svarer Fix' indtjening til næsten 125.000 kr.

I øvrigt var Lilledølen og Fix to blandt de meget få danskejede heste, der i slutningen af 1880-erne havde besøgt udlandet i form af de tyske baner i Berlin (Weissensee) og Hamborg (Mühlenkamp og Bahrenfeld). I september 1889 foregik det med damper til Lübeck efterfulgt af tog til Hamborg.

Koldblodstraveren

De kunne trave og trave stærkt. En udgave af den lille norske fjordhest var vel nærmest udviklet til en egentlig koldblodstraver på dette tidspunkt, først og fremmest med grosserer Jacob Meyer og en enkelt engelsk fuldblodshingst som drivkraft. Han havde i første halvdel af dette århundrede i Guldbrandsdalen udviklet hurtige og udholdende heste, således at der opstod eksport til både Danmark, Sverige, England og Frankrig. Flere af dem startede på banerne i Nantes og Caen i 1840-erne.

Men Fix, Lilledølen og Gil Blas brillerede trods alt alligevel på en svag baggrund, da mange af konkurrenterne var Frederiksborgheste, svenske landheste eller heste af mere ubestemmelig oprindelse. Når Orloff-traverne fra Rusland stillede op, og når importen af amerikansk materiale for alvor kom i gang, blev såvel de danske landheste som de små koldblodstravere som hovedregel udkonkurreret.

Fix og Lilledølen vandt tospand i Odense-travet

De var dog med og præmietagere ved i åbningen i 1891, og de opnåede særlig hæder og berømmelse samme år. Charlottenlund Travbane havde planlagt en løbsdag 12. juli, men den måtte udskydes en uge. Forklaring: Man havde langt om længe fået et weekendarrangement i stand i Odense, så en meget stor del af de københavnske heste var på plads d. 11/7 og 12/7 til travløb på Fyn! Blandt disse var Lilledølen og Fix, og mens Lilledølen først tog præmie i et normalt løb, blev Fix og Lilledølen overlegne vindere af tospandsløbet.

Lilledølen vandt monté

Senere på året, ved Charlottenlund-banens andet sommermeeting, startede Lilledølen to gange på en dag, hvilket var meget eller mest almindeligt. Det interessante var, at den ene start foregik i 'travridning'. Begge starter gav gode kilometertider lidt svagere end 2 minutter. Montéløbene var ikke nogen ny opfindelse, for travridning havde også været brugt på Eremitagesletten i 1870-erne og 1880-erne, mest på grund af mangel på velegnede køretøjer.

Lotte blev nr. 2 i Landmandsløbet

Lotte på 2:45

Men i 'landmandsløbene' med deltagelse af de sjællandske heste var farten meget ringere, og da Grandløse-landmanden H. Christensen og Lotte blev nr. 2 i Landmandsløbet den 2. august, var distancetiden 10 minutter 52,4 sekund på 3950 meter. Kilometertiden 2 minutter og 45 sekunder svarer til en fart på 21 km/time, og så havde dygtige Lotte endda løbet næsten 200 meter ind på vinderen. Løbsdagens tider blev anmeldt som 'tarvelige' i Dansk Sportstidende, selv om man dog medgav, at banen var tung og opblødt.

Desuden fik Fix eller vel især kusken V. Riise en 'på hatten' over, at Fix stod omvendt i et mislykket forsøg på at opnå en flyvende start, når nu der var dekretet 'stående start'.

Krav til højde

Det er tidligere blevet hævdet, at de små koldblodstravere var udelukket fra Charlottenlund-banens løb, men det passer altså ikke helt, selv om flere og flere af løbene nu blev udskrevet med et krav til hestene om højde på mindst 10 kvarter, baandmål eller stangmål (kilderne er uenige). I dagens 'mønt' svarer 10 kvarter båndmål nok til ca. 1,48-1,50 m i stangmål, 10 kvarter stangmål til 1,57 m, så bl.a. derbyvinderen Fox Hanover ville (75 år senere) have været for lille!

De færre startmuligheder for de små heste i Lunden fik bl.a. den konsekvens, at Riises koldblodstravere Fix og Lilledølen også hyppigt optrådte på Lyngbyvejen, og begge vandt to sejre ved denne banens augustmeeting 1891. Lyngbyvejen kørte på dette tidspunkt endnu med acceptabelt besøg og omsætning.

Nedenstående uddrag af propositionerne til åbningsdagen i Charlottenlund er fra Hippologisk Tidsskift, og her nævnes stangmaalet som krav i 2. løb. Indvielsesløbet er naturligvis for de bedste travere og bedst betalt med en førstepræmie på 500 kr. Grundlaget er vinderrekord 1:50 pr. km. , og den tilmeldte gæst amerikanskfødte Trouble fra Hamborg med rekord bedre end 1:40 skulle derfor stille op med 300 meters tillæg.

„Det danske Travelskab.“ Charlottenlunds Traverbane ved Kjøbenhavn. Aabnings-Meeting Søndagen den 24. Maj, Kl. 4 Eftermiddag Propositioner:
I. Indvielsesløb. Præmie: 800 Kr.; første Hest 500 Kr., anden Hest 200 Kr., tredie Hest 100 Kr. For Heste fra alle Lande. 3000 Meter. Heste, som ikke have opnaaet bedre Rekord end 1:50 for 1000 Meter, gaa fra Start; hvert Rekord-Sekund bedre giver et Tillæg af 30 Meter. Indskud 50 Kr.; halv Forfeit. *II. Skjoldgaardsløb.* Præmie: 350 Kr.; første Hest 200 Kr., anden Hest 100 Kr., tredie Hest 50 Kr. For Heste, som ikke have opnaaet bedre Rekord end 2:00 for 1000 Meter. samt have en Højde af mindst 10 Kv. Stangmaal. 3000 Meter. Heste med Rekord ikke bedre end 2:15 gaa fra Start; hvert Rekord-Sekund bedre giver et Tillæg af 25 Meter. Indskud 20 Kr.; halv Forfeit.

Historien er færdigredigeret 8/4 2016.